

MARKUS

4:1-34

Jezus onderwijst over het Koninkrijk van God door gelijkenissen die Hij alleen aan Zijn discipelen uitlegt.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/markus/4-1-34

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	Gelijkenissen in de synoptische evangeliën	2 min	4
2	De zaaier en de verbaasde menigte	3 min	5
3	Wie naar de verborgen betekenis zoekt	3 min	6
4	Waarom Jezus in gelijkenissen spreekt	4 min	8
5	Blindheid door voortdurende afwijzing	5 min	10
6	Het koren en het kaf in Israël	2 min	12
7	Verharding als oordeel van God	3 min	13
8	Uitleg voor wie oren heeft om te horen	2 min	15
9	Het Woord en de harde grond	3 min	16
10	Oppervlakkig geloof zonder wortels	3 min	18
11	Geworteld door overgave aan God	3 min	19
12	Het Woord verstikt door wereldse zorgen	2 min	21
13	Vrucht dragen als doel van het Koninkrijk	3 min	22
14	Het verborgen licht wordt geopenbaard	3 min	24

15	Luisteren bepaalt hoeveel licht je krijgt	2 min	25
16	God alleen geeft het zaad zijn groei	2 min	26
17	De geleidelijke groei van het Koninkrijk	2 min	27
18	Het Koninkrijk als wereldwijd organisme	3 min	28
19	Het mosterdzaad en de grote koninkrijksboom	2 min	30
20	Hyperbool en het beeld van de mosterdboom	3 min	31
21	Gelijkenissen voor de menigte, uitleg apart	2 min	32
	Om verder te lezen		34

1

Gelijkenissen in de synoptische evangeliën

We zijn aangekomen bij de overgang naar Markus 4. Dit hoofdstuk begint op dezelfde manier als vergelijkbare hoofdstukken in Mattheüs en Lukas. Het bevat verscheidene gelijkenissen over het Koninkrijk van God. Een vergelijkbaar hoofdstuk vinden we in Mattheüs 13, en Lukas 8 lijkt er ook behoorlijk op. Lukas 8 bevat volgens mij niet zoveel gelijkenissen als Markus, en Markus bevat er niet zoveel als Mattheüs. Mattheüs 13 lijkt een verzameling gelijkenissen van Jezus over dit onderwerp te zijn. Markus en Lukas zetten die niet allemaal bij elkaar op dezelfde plaats.

Ze vermelden sommige ervan wel op andere plaatsen. Dat wil zeggen dat sommige gelijkenissen die je in Mattheüs 13 aantreft, niet in Markus 4 staan, maar wel elders in Markus. Ze staan niet in Lukas 8, maar wel elders in Lukas. We zien hier dus aanwijzingen dat Mattheüs gelijkenissen heeft genomen die Jezus bij meer dan één gelegenheid vertelde. Hij besloot ze op te nemen in een hoofdstuk waarin hij de gelijkenissen vastlegde die Jezus bij deze gelegenheid vertelde, zodat de verzameling groter werd. Dit is kenmerkend voor wat Mattheüs in zijn Evangelie doet. Alle vijf de tamelijk lange redevoeringen in Mattheüs zijn verzamelingen van meer dan één uitspraak die Jezus in meer dan één situatie heeft gedaan. De andere Evangeliën leveren daar aanwijzingen voor.

We zullen ons niet bezighouden met de vraag hoeveel gelijkenissen Jezus bij de ene of de andere gelegenheid vertelde, want het zijn grotendeels verhalen die op zichzelf staan. Maar Markus, Lukas en Mattheüs zijn het er allemaal over eens dat er een dag was waarop Jezus eropuit ging en een aantal gelijkenissen vertelde. De eerste daarvan noemen wij de gelijkenis van de zaaier. Sommigen noemen die de gelijkenis van de grondsoorten. Dat is het enige wat deze hoofdstukken allemaal gemeen hebben: ze beginnen allemaal met deze gelijkenis. Het andere wat ze gemeen hebben, is dat ze nog meer gelijkenissen bevatten, maar niet dezelfde verzameling gelijkenissen.

2

De zaaier en de verbaasde menigte

In Markus 4, vers 1, staat:

En Hij begon weer onderwijs te geven bij de zee; en er verzamelde zich een grote menigte bij Hem, zodat Hij in een schip ging zitten, op zee; en heel de menigte was op het land aan de zee.

MARKUS 4:1

Vervolgens lezen we in vers 2 tot en met 9:

En Hij onderwees hun veel dingen door gelijkenissen en zei in Zijn onderricht tegen hen: Luister! Zie, een zaaier ging eropuit om te zaaien. En het gebeurde bij het zaaien dat het ene deel van het zaad langs de weg viel; en de vogels in de lucht kwamen en aten het op. En een ander deel viel op steenachtige grond, waar het niet veel aarde had, en het kwam meteen op, doordat het geen diepte van aarde had. Maar toen de zon opgegaan was, verschroeide het, en doordat het geen wortel had, verdorde het. En een ander deel viel in de dorens, en de dorens kwamen op en verstikten het, en het gaf geen vrucht. En nog een ander deel viel in de goede aarde en gaf vrucht; het kwam op en groeide, en het ene droeg dertig-, het andere zestig- en het andere honderdvoudig. En Hij zei tegen hen: Wie oren heeft om te horen, laat hij horen.

MARKUS 4:2-9

Wij hebben het voordeel dat we verder hebben gelezen en de uitleg van de gelijkenis kennen. Maar we moeten bedenken hoe dit geklonken zou hebben voor de toehoorders op de berghelling: wat het voor hen betekend zou hebben, of beter gezegd, wat het voor hen niet betekend zou hebben. Voor de menigten op de berghelling was dit gewoon een verhaal over een boer. Je begint je af te vragen: wat is hier de clou? Wat is de moraal van het verhaal? Een man gaat eropuit en zaait zaad. Er zijn waarschijnlijk veel verhalen, volksverhalen enzovoort waarin boeren als personages voorkomen. We hebben hier dus het begin van een verhaal over een boer. Hij gaat eropuit om zijn zaad te zaaien. Ze zien dat het zaad op verschillende soorten grond valt. Natuurlijk weet iedereen dat sommige soorten grond met hetzelfde zaad wel opbrengst zullen geven en andere niet. Slechts een deel van de grond was goede grond en bracht veel voort. De andere grond had verschillende problemen die verhinderden dat dit gebeurde.

Jazeker, en wat dan? Het verhaal is afgelopen. Einde verhaal. Het was geen erg interessante verhaallijn. Er was een hoofdpersoon, maar geen tegenstander. Er was geen verhaal. Het komt er gewoon op neer dat een man zaad zaaide. De hoofdpersonen waren de zaden zelf en de manier waarop ze wel of niet groeiden. Dat is alles wat Hij de menigten vertelde. Hij legde het hun niet uit. Hij legde het wel persoonlijk aan de discipelen uit, maar Hij legde het niet aan de menigten uit. Dat betekent dat Hij de menigten liet zitten met de vraag: wat? We hebben gehoord dat deze Man een groot rabbi is. Hij doet wonderen, en misschien is Hij zelfs de Messias. We willen horen wat Hij te zeggen heeft. Hij vertelt ons over een boer die zaad rondstrooit, en een deel van het zaad groeit en een deel niet. Wat? Vertel ons iets wat we nog niet weten. We weten dat dit gebeurt wanneer boeren zaad zaaien. Waar gaat het dan om?

3

Wie naar de verborgen betekenis zoekt

Sommige mensen zouden waarschijnlijk gewoon weggaan en zeggen: ‘Hij heeft niets te bieden. Niets van wat Hij te zeggen had, was voor mij begrijpelijk. Hij heeft me niets verteld wat ik nog niet wist.’ Maar anderen in de menigte zouden zeggen: ‘Ik begrijp dit niet, maar er valt hier wel iets te begrijpen. Iemand als Jezus gaat Zijn woorden

niet verspillen door verhalen te vertellen die geen doel hebben, maar ik kan niet achterhalen wat het doel is.' Daarom zouden ze naar Jezus toe gaan en zeggen: 'Wilt U dat verhaal alstublieft aan ons uitleggen?' En dat is wat er gebeurde. Dat was wat Jezus wilde dat er gebeurde. Hij wist dat de menigten uit twee soorten mensen bestonden. De ene soort was daar omdat Hij een beroemdheid was, omdat ze niets wilden missen van datgene waar al hun burens het over hadden. Gewoonlijk deed Hij veel wonderen wanneer Hij op allerlei plaatsen rondtrok, en daar wilden ze er een paar van zien. Ze waren eraan gewend om rabbi's te horen, en Hij klonk beslist uitzonderlijker dan de rabbi's die ze hadden gehoord. Ze wilden horen of Hij iets diepzinnigs te zeggen had. Ze kwamen uit nieuwsgierigheid.

Anderen kwamen omdat ze hongerden naar de waarheid en naar het Koninkrijk van God, en Zijn boodschap ging over het Koninkrijk van God. Ze wilden weten wat het was. Ze verlangden naar het Koninkrijk van God. En Hij zei dat het Koninkrijk van God hiermee te vergelijken was.

Toen ze het verhaal helemaal hadden gehoord, zeiden ze: 'Op de een of andere manier moet het Koninkrijk van God hierop lijken, maar ik zie het verband niet. Maar ik neem er geen genoegen mee het niet te weten. Ik ga niet naar huis voordat ik hier meer over weet. Ik ga dit niet zomaar vergeten. Ik wil meer weten over het Koninkrijk van God. Er zit iets verborgen in dit verhaal, en ik zal erachter komen wat het is, al kost het me mijn leven.'

Dus kwamen er mensen naar Hem toe. In eerste instantie kwamen de twaalf eigenlijk naar Hem toe en stelden Hem hun vraag toen ze alleen waren. Vers 10 zegt:

En toen Hij alleen was, vroegen zij die om Hem heen waren, met de twaalf, Hem naar de gelijkenis.

MARKUS 4:10

Wie waren nu degenen die om Hem heen waren? De twaalf waren daar natuurlijk, en daarnaast waren er anderen die bij de twaalf waren. Er waren nog andere discipelen, waarschijnlijk mensen die Jezus al die tijd gevolgd hadden, sommigen uit die grotere groep waaruit Jezus de twaalf had gekozen. Maar die groep kan ook iedereen uit de menigte omvat hebben die navraag had willen doen.

Er waren dus mensen die meer wilden weten. Misschien niet heel veel, misschien geen erg groot percentage van de menigte, maar er waren er enkelen die naar Hem toe kwamen en Hem naar de gelijkenis vroegen. En Hij zei tegen hen:

4

Waarom Jezus in gelijkenissen spreekt

En Hij zei tegen hen: Het is u gegeven het geheimenis van het Koninkrijk van God te kennen; maar tot degenen die buiten zijn, komt alles door gelijkenissen,

MARKUS 4:11

—met andere woorden, degenen die niet kwamen om het te vragen—

En Hij onderwees hun veel dingen door gelijkenissen en zei in Zijn onderricht tegen hen: Luister! Zie, een zaaier ging eropuit om te zaaien. En het gebeurde bij het zaaien dat het ene deel van het zaad langs de weg viel; en de vogels in de lucht kwamen en aten het op. En een ander deel viel op steenachtige grond, waar het niet veel aarde had, en het kwam meteen op, doordat het geen diepte van aarde had. Maar toen de zon opgegaan was, verschroeide het, en doordat het geen wortel had, verdorde het. En een ander deel viel in de dorens, en de dorens kwamen op en verstikten het, en het gaf geen vrucht. En nog een ander deel viel in de goede aarde en gaf vrucht; het kwam op en groeide, en het ene droeg dertig-, en het andere zestig-, en het andere honderdvoudig. En Hij zei tegen hen: Wie oren heeft om te horen, laat hij horen.

MARKUS 4:2-9

Dat wil zeggen: het is niet de bedoeling dat iedereen over het Koninkrijk van God te weten komt. Iedereen kan het binnengaan, en iedereen kan erover te weten komen als hij er om de juiste redenen belangstelling voor heeft. Maar niet iedereen heeft belangstelling, en niet iedereen zal de geheimen, de geheimenissen van het Koninkrijk te weten komen. Dit is tenslotte een invasie. Dit is een oorlog. Er is een koninkrijk van de duisternis en er is een Koninkrijk van God. De bevelhebber maakt zijn strategie niet zomaar bekend op plaatsen waar de vijanden haar in handen kunnen krijgen. Hij wil er zeker van zijn dat hij bijeenkomt met zijn kriegsraad van trouwe, betrouwbare officieren. Hij wil weten dat hij, wanneer hij de geheimen van zijn veldtocht vertelt, die vertelt aan mensen die meer dan alleen nieuwsgierig zijn: mensen die belangstelling hebben voor wat hij doet en ernaar hongeren.

Als Hij de geheimenissen zomaar aan de menigte bekendmaakte, zodat de mensen die konden begrijpen maar in veel gevallen zouden verwerpen, zou dat betekenen dat Hij Zijn hele veldtocht prijs gaf. Hij zou Zichzelf kwetsbaar maken. Hij zou Zijn parels voor de zwijnen werpen en het heilige aan de honden geven. Dat was wat Hij niet zou doen.

Hij zei: 'Jullie, die naar Mij toe zijn gekomen en Mij hierover hebben gevraagd, jullie discipelen, zijn degenen aan wie het gegeven is. God wil dat jullie de geheimenissen ontvangen. Hij wil dat jullie de geheimenissen kennen, en daarom ga Ik ze aan jullie uitleggen. Maar aan degenen die buiten zijn, ga Ik ze niet uitleggen, omdat zij dat voorrecht niet hebben. Ze komen er niet voor in aanmerking. Zij zijn niet het soort mensen aan wie Ik al Mijn informatie zal toevertrouwen. Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen.'

Het is duidelijk dat Hij hiermee zei dat de gelijkenissen bedoeld zijn om dingen verborgen te houden. Veel mensen denken dat gelijkenissen bedoeld zijn om dingen te verduidelijken. Voor de juiste groep verduidelijken ze inderdaad dingen. Aan iemand die inzicht heeft in de geheimenissen van het Koninkrijk leert een gelijkenis wel degelijk dingen. Ze werpt wel degelijk licht op dingen. Maar voor mensen die de kennis van het Koninkrijk niet hebben, is ze gewoon duister, en ze is bedoeld om duister te zijn. Ze weten niet hoe ze de overeenkomstige onderdelen bij elkaar moeten brengen zodat het begrijpelijk wordt.

Hij zei:

5

Blindheid door voortdurende afwijzing

Toen zei Hij: Ga en zeg tegen dit volk: Luister voortdurend, maar u zult het niet begrijpen. Zie voortdurend, maar u zult het niet opmerken. Maak het hart van dit volk vet, en stop hun oren toe, en sluit hun ogen; anders zullen zij met hun ogen zien, en met hun oren horen, en met hun hart begrijpen en zich bekeren, en zal Hij hen genezen.

JESAJA 6:9-10

Dit is een citaat uit Jesaja, hoofdstuk 6, vers 9 en 10. En het is een vreemde uitspraak, want het klinkt alsof God niet wil dat zij zich bekeren en vergeving ontvangen. Hij zei: „Ik spreek op deze manier tot hen, zodat ze wel dingen zullen zien en horen, maar niet zullen begrijpen waar het over gaat. Het is in codetaal. Ze zullen de boodschap horen, maar die zal niets voor hen betekenen. Ze zullen zien en niet waarnemen. Ze zullen horen, maar niet begrijpen.”

Waarom doet Hij hun dat aan? Zodat ze zich niet zullen bekeren en behouden worden. Dat is beslist een onverwachte gedachte. Het is een rechtstreeks citaat uit Jesaja. En Jezus zei dat de situatie in deze generatie vergelijkbaar was met die in de generatie van Jesaja: de ogen van de mensen zagen, maar namen niet waar; ze hoorden met hun oren, maar begrepen niet en bekeerden zich niet. Maar hierdoor klinkt het alsof God hen opzettelijk blind maakt, zodat ze zich niet zullen bekeren. Als je kijkt naar de parallel waar Jezus dit vers in Mattheüs 13 aanhaalt, komt daarin een nuance naar voren die in de versie van Markus niet zo duidelijk is. Hier staat dezelfde passage in Mattheüs 13, vers 13:

Daarom spreek Ik tot hen door gelijkenissen, omdat zij niet zien, ook al zien zij, en niet horen, ook al horen zij, en ook niet begrijpen.

MATTHEÛS 13:13

Met andere woorden, ze hebben hun oren gesloten, hun hart afgestompt en hun ogen dichtgedaan, opdat ze zich niet zouden bekeren en behouden zouden worden. Het is ironie in Jesaja. Het is een ironische uitspraak. Hij zegt: „Deze mensen—God verhoede dat ze het zouden begrijpen, zich zouden bekeren en genezen zouden worden.” Dat wil zeggen: God verhoede het, vanuit hun gezichtspunt. Dat durven ze niet te laten gebeuren. Ze sluiten hun ogen zodat ze niet zullen zien, zodat ze niet zullen geloven, zodat ze niet genezen zullen worden. Het is niet God Die niet wil dat ze genezen worden. Zij zijn het die niet willen zien.

Natuurlijk zou je kunnen zeggen: „Maar Jezus is Degene Die zegt dat Hij voor de gelijkenissen heeft gekozen. Dan lijkt het erop dat God Degene is Die ervoor kiest het hun niet te laten zien.” Dat klopt, maar Jezus zegt dat het komt doordat ze zijn als de mensen in de tijd van Jesaja. Dit zijn mensen die er een gewoonte van hebben gemaakt niet te zien. Ze hebben er een gewoonte van gemaakt niet te luisteren. Ze hebben het Woord van God in de synagogen horen onderwijzen. Waarom zijn ze God niet trouw geworden?

We weten niet erg veel over hoe godsdienstig de mensen in Israël destijds waren, behalve wat Jezus daar Zelf over zei, en daarop moeten we vertrouwen. Gewoonlijk beschouwen we Israël als een min of meer godsdienstig land. Misschien kennen ze Jezus niet, maar ze volgen tenminste Mozes. Maar Jezus maakte heel duidelijk dat de mensen in Zijn tijd zelfs Mozes niet volgden. Jezus zei tegen de godsdienstige leiders:

Heeft Mozes u niet de wet gegeven? En niemand van u doet de wet. Waarom probeert u Mij te doden?

JOHANNES 7:19

In het verhaal over Lazarus en de rijke man kwam de rijke man in Hades terecht en zei:

En hij zei: Ik vraag u dan, vader, dat u hem naar het huis van mijn vader stuurt, want ik heb vijf broers. Laat hij dan tegenover hen getuigenis afleggen, opdat ook zij niet komen in deze plaats van pijniging.

LUKAS 16:27-28

Abraham zei tegen hem:

Abraham zei tegen hem: Zij hebben Mozes en de profeten. Laten zij naar hen luisteren.

LUKAS 16:29

Hij zei:

Hij echter zei: Nee, vader Abraham, maar als iemand van de doden naar hen toe zou gaan, zouden zij zich bekeren.

LUKAS 16:30

Abraham zei:

Maar Abraham zei tegen hem: Als zij niet naar Mozes en de profeten luisteren, zullen zij zich ook niet laten overtuigen, als iemand uit de doden zou opstaan.

LUKAS 16:31

Met andere woorden, ze hebben er al een gewoonte van gemaakt te negeren wat God zegt. God heeft voortdurend tot hen gesproken door Zijn wet en de profeten, en ze negeren dat steeds weer. Wat doen ze? Ze sluiten hun ogen voor de waarheid die hun gegeven is. Ze verhardten hun hart.

6

Het koren en het kaf in Israël

Wanneer Jezus komt, is het een tijd waarin het koren van het kaf wordt gescheiden, zoals Johannes de Doper zei. Vergeet niet dat Johannes zei dat Jezus kwam met Zijn wan in Zijn hand om het koren van het kaf te scheiden. Hij is als een bijl: Hij zal de bomen die geen vrucht voortbrengen omhakken en in het vuur werpen.

Wat Johannes de Doper zei, was dat Israël, zoals altijd, uit twee verschillende soorten mensen bestond. Er waren Joden die vruchtbare bomen waren. Er waren Joden die echt koren waren. Met andere woorden, er was een trouw overblijfsel dat om God gaf, en er waren mensen die dat niet deden. Zij waren bomen zonder vrucht. Ze waren als kaf. Voor zover het God betrof, waren ze waardeloos, omdat het mensen waren die Zijn Woord verwierpen.

Net als elk ander land was Israël een land waar veel mensen, waarschijnlijk de meeste mensen, de waarheid verwierpen wanneer ze die hoorden. Er was onder hen een overblijfsel dat er wel gehoor aan gaf. En Johannes zei dat Jezus komt om die twee van elkaar te scheiden en de vruchteloze bomen en het kaf in het eeuwige vuur, in het eeuwigdurende vuur, te werpen. Dit vuur was naar mijn mening het oordeel dat over het kaf in Israël kwam toen in het jaar 70 na Christus de holocaust kwam. Maar de rechtvaardigen waren in de schuur bijeengebracht. Zij die Christus waren gevolgd, waren naar een veilige plaats gebracht voordat dat gebeurde.

Jezus beeldt dat eenvoudigweg uit. Hij heeft Zijn wan in Zijn hand. Hij scheidt het graan van het kaf. In Israël, in deze menigten die naar Mij komen luisteren, zijn er mensen die graan zijn. Zij zijn Gods vrucht. Zij zijn het trouwe overblijfsel. In de menigte zijn er ook mensen die kaf zijn. Ze hebben zichzelf tot kaf gemaakt. Ze hebben er een gewoonte van gemaakt Gods woorden te negeren. Ze zijn niet trouw aan God overeenkomstig de openbaring die Hij hun al heeft gegeven. Ze hebben hun eigen ogen verblind. Ze hebben hun oren dichtgestopt. Daarom bevestigt God hen daar eenvoudigweg in. Hij ontnemt hun nu het vermogen.

7

Verharding als oordeel van God

Denk eraan dat ik eerder 2 Thessalonicenzen 2 noemde, waar Paulus spreekt over hen die de liefde voor de waarheid niet hebben aangenomen. Daarom zond God hun een krachtige dwaling. God geeft eerst de waarheid en geeft iedere gelegenheid om die te geloven. Maar als mensen de waarheid beledigen en God beledigen door te zeggen: 'Ik wil de waarheid niet. Ik wil iets anders,' en ze de waarheid onderdrukken, dan zegt Hij: 'Goed, als je zoveel van leugens houdt en de waarheid zozeer veracht, dan heb je

zojuist je laatste gelegenheid verloren om de waarheid te kennen. Ik zal je een krachtige dwaling zenden, aangezien dat is wat je wilt.' En dat is een oordeel. Mensen bereiken het punt waarop God hen oordeelt.

Toen God het hart van de farao verhardde, deed Hij iets wat voor Hem ongewoon was. Er zijn andere gevallen in de Bijbel, maar God verhardt het hart van de meeste mensen niet. In het Oude Testament zijn maar twee of drie gevallen bekend. Maar dat was een oordeel over de farao. De farao was een verdorven, verdorven tiran geweest. Hij onderdrukte zijn slaven, verwierp God en stelde zich hoogmoedig tegenover God op:

Maar de farao zei: Wie is de HEERE, naar Wiens stem ik zou moeten luisteren door Israël te laten gaan? Ik ken de HEERE niet en ik zal Israël ook niet laten gaan.

EXODUS 5:2

God zegt: 'Goed, jij bent het soort man van wie Ik graag een voorbeeld maak. Je verdient wat je gaat krijgen, en wat je gaat krijgen is een verhard hart. Vervolgens zul je tijdens tien plagen de gevolgen van je onbekeerlijkheid moeten ondergaan. Dat is het oordeel dat je waard bent.'

Van tijd tot tijd, wanneer mensen besloten hebben God en de waarheid te verwerpen en zichzelf ertegen hebben verhard, wordt hun hart afgestompt en worden ze hardhorend. Dat is hun eigen schuld. Het is niet God Die wilde dat ze doof zouden worden. Ze hebben zichzelf doof gemaakt. Als je een licht in het gezicht van mensen laat schijnen, zijn er mensen die daar niet van houden. Als reactie daarop sluiten ze hun ogen. Het licht van God is niet bij alle mensen welkom. Wanneer ze het zien, brengt het dingen bij hen aan het licht die ze niet aan het licht gebracht willen hebben. Ze sluiten hun ogen, willen het niet horen en sluiten zich af voor die waarheid.

Wanneer je je voor welke waarheid dan ook begint af te sluiten, begin je een gezindheid te vormen waarbij je aanvaardt wat je wilt aanvaarden en verwerpt wat je wilt verwerpen, zelfs als het om ware dingen gaat. Je aanvaardt de waarheden die je bevallen en je verwerpt de waarheden die je niet bevallen. Dat is een slechte gezindheid om te ontwikkelen. Vervolgens wordt je hart verhard en afgestompt en heb je de waarheid niet lief. God kan je zelfs een krachtige dwaling zenden als je Hem

daarmee genoeg boos maakt. Want het is zo'n belediging voor Hem dat je Hem zozeer haat dat je niet eens iets van Hem wilt horen wanneer Hij genadig met je communiceert en Zijn licht zendt.

8

Uitleg voor wie oren heeft om te horen

Deze generatie in de tijd van Jezus was een ongewone generatie Joden, in die zin dat zij het einde van Gods geduld met hen hadden bereikt. Zij die zichzelf hadden verblind, zou Hij blind houden. Hij zou hun de waarheid niet laten kennen. Hij zou die voor hen verbergen. Jezus zei dat Hij daarom gelijkenissen gebruikte:

opdat zij ziende zien en niet doorzien, en horende horen en niet begrijpen; opdat zij zich niet op enig moment bekeren en de zonden hun vergeven worden.

MARKUS 4:12

Laten we teruggaan naar Markus 4. Jezus heeft uitgelegd waarom Hij de gelijkenissen gebruikt. Maar dat geldt niet voor de discipelen. Zij behoorden niet tot degenen die zichzelf hadden verblind. Zij waren degenen die hongerig waren. Zij waren degenen die het Koninkrijk wilden. Daarom legde Hij hun graag uit waar deze gelijkenis over ging, maar alleen in besloten kring.

Vers 13:

En Hij zei tegen hen: Begrijpt u deze gelijkenis niet? En hoe zult u dan alle gelijkenissen verstaan?

MARKUS 4:13

Dit is een interessante vraag. Het heeft me altijd dwarsgezet dat Hij deze vraag stelde, alsof Hij hun verweet dat ze niet wisten wat de gelijkenis betekende. Hoe ter wereld hadden ze moeten weten wat die betekende? Hij zegt bijna: 'Als je deze niet begrijpt, zul je er geen enkele begrijpen.' Maar dat is niet precies wat Hij zegt. Lange

tijd vatte ik het zo op, maar ik denk dat Hij misschien dit zegt: ‘Dus je erkent dat de gelijkenis onduidelijk is. Je erkent dat je haar niet begrijpt. Welnu, als je deze niet begrijpt, hoe zul je er dan ook maar één begrijpen?’

Het antwoord is: op dezelfde manier waarop jullie deze gaan begrijpen, namelijk doordat Ik het jullie vertel. ‘Jullie gaan niets begrijpen van wat Ik hierover zeg, tenzij Ik het jullie uitleg, en dat is wat jullie moeten weten. Jullie begrijpen deze gelijkenis niet. Begrijp dan dat het met andere gelijkenissen net zo zal zijn. Jullie zullen Mij nodig hebben om deze dingen aan jullie uit te leggen. Het zal voor jullie niet vanzelfsprekend zijn.’

Ik denk dat Hij de vraag retorisch stelt.

Daarmee zegt Hij impliciet: ‘Op dezelfde manier waarop jullie deze gaan begrijpen, namelijk doordat Ik hem uitleg. Zonder dat is er geen andere manier.’

9

Het Woord en de harde grond

De zaaier is hij die het Woord zaait.

MARKUS 4:14

Het zaad wordt onmiddellijk aangeduid als het woord. In de versie van Lukas, in Lukas hoofdstuk 8, zegt Hij:

Dit is de gelijkenis: Het zaad is het Woord van God.

LUKAS 8:11

In de versie van Mattheüs, Mattheüs 13, noemt Hij het:

‘het woord van het Koninkrijk’.

Het woord is de boodschap: de boodschap van God, de boodschap van het Koninkrijk, Gods communicatie aan mensen. Dat was wat Jezus zaaide. Telkens wanneer Hij onderwijs gaf, verspreidde Hij zaad, en er waren verschillende soorten grond die

het ontvingen.

Dit geldt ook voor ieder van ons die predikt, onderwijs geeft of over het geloof vertelt, zelfs in een persoonlijk gesprek met iemand. Wij strooien goed zaad uit. Als het het Woord van God is dat wij doorgeven, is het goed zaad, maar wij kunnen er niet zeker van zijn dat het goed ontvangen zal worden.

En dit zijn zij bij wie langs de weg gezaaid is: in wie het Woord gezaaid wordt, en als zij het gehoord hebben, komt de satan meteen en neemt het Woord weg dat in hun hart gezaaid was.

MARKUS 4:15

Wat Hij bedoelt, is dat er in de gelijkenis een stuk harde grond was, waardoor het zaad niet binnendrong. Het lag langs de weg. Langs de weg is waar mensen lopen. Je loopt niet over de zachte, omgeploegde grond waarop je gewassen verbouwt. Je loopt over de paden en langs de randen van het veld, en die paden langs de weg worden bijna zo hard aangestampt als plaveisel. Wanneer de man zijn zaad zonder onderscheid rondstrooit, zal een deel ervan op het plaveisel of op de verharde grond terechtkomen. Het spreekt voor zich dat die zaden geen kans krijgen. De vogels zullen ze opeten.

Jezus zei dat dit degenen zijn van wie satan het zaad wegneemt. In Mattheüs 13 zegt Hij dat dit degenen zijn die het woord horen en het niet begrijpen, waarna satan komt en het van hen wegneemt. Er is ook dit andere aspect: het dringt helemaal niet binnen. Ze begrijpen het niet. Dit is de meerderheid van de menigte, die niet naar Jezus toe kwam om naar de gelijkenis te vragen. Hij gaf hun het woord in een gelijkenis en zij begrepen het niet. Ze hadden naar Hem toe kunnen komen om het te vragen, maar het kon hun niet genoeg schelen. Dus neemt de duivel het van hen weg en uiteindelijk hebben ze niets. Ze zijn niet beter af dan wanneer ze Hem nooit hadden gehoord.

Hij zegt in vers 16:

10

Oppervlakkig geloof zonder wortels

En evenzo zijn dit degenen in wie op de steenachtige grond gezaaid wordt: die, als zij het Woord gehoord hebben, het meteen met vreugde ontvangen, en geen wortel in zichzelf hebben, maar zij zijn mensen van het ogenblik; als er later verdrukking of vervolging komt omwille van het Woord, struikelen zij meteen.

MARKUS 4:16-17

Dat wil zeggen: ze vallen af.

Misschien stellen we ons bij steenachtige grond een bodem voor waarin aarde zit, maar waarin ook veel stenen verspreid liggen. Ik liep over een gazon en zag een paar stenen die me gevaarlijk leken voor de grasmaaier. Daarom raapte ik ze op en gooide ik ze in een kuil. Er lagen grote stenen in het gazon. Ik hoopte dat ze daar niet als versiering lagen. Ik dacht gewoon dat, als iemand het gazon zou maaien, het maaimes een van die stenen zou raken. De grond was steenachtig. Ik weet zeker dat ze bij het aanleggen van dat gazon nog veel meer van zulke stenen hebben weggehaald om het te kunnen aanleggen, want op stenen kun je niets laten groeien. Daarom zal alles wat je op zo'n soort steenachtige grond laat groeien, onregelmatig opkomen.

Maar daar heeft Hij het niet over. Wanneer Hij over rotsachtige grond spreekt, heeft Hij het over een dunne laag aarde met daaronder rots. In Israël hadden ze veel van dat soort grond. Daar lag vast gesteente, omdat het een gebied is met rotsen en bergen. In de loop der jaren had zich boven op een groot deel van dat gesteente een paar centimeter aarde opgehoopt. Als er zaad op zo'n plek viel, drong het die paar centimeter aarde binnen, maar het kon niet dieper komen omdat eronder vast gesteente lag. De wortels konden nergens naar beneden groeien. Hoewel het dus snel ontkiemde en opschoot, stierf het ook snel, omdat het vocht nodig had dat dieper lag dan die laag aarde. Het had geen wortels die dat vocht konden bereiken, en daarom stierf het.

Hij zegt dat sommige mensen zo zijn wanneer ze het woord horen. Ze ontvangen het op een oppervlakkig niveau. Het verandert hun leven niet. Het verandert niet waar hun hart op gericht is. Hun oppervlakkige manier van denken verandert een tijdje. Ze leren praten als een christen, zingen als een christen en eruitzien als een christen, maar hun hart is niet werkelijk fundamenteel veranderd. Er is geen diepgang. De hele kern van hun wezen is niet werkelijk veranderd. Ze leven nog steeds voor zichzelf. Ze hebben Jezus slechts aan hun leven toegevoegd als iets wat hun leven zal verrijken, omdat al hun beslissingen draaien om het verrijken van hun eigen leven.

Ze kiezen met wie ze zullen trouwen, welk werk ze zullen doen, wat ze die avond zullen eten, wie hun vrienden zullen zijn en of ze in Jezus zullen geloven, al naargelang ze denken dat die dingen hun leven zullen verbeteren. Alles draait om henzelf.

11

Geworteld door overgave aan God

Om door die rots heen te breken, is een fundamentele doorbraak nodig, een fundamentele verandering in de kern van iemands wezen, waarbij diegene zegt:

Ik ben met Christus gekruisigd; en niet meer ik leef, maar Christus leeft in mij; en voor zover ik nu in het vlees leef, leef ik door het geloof in de Zoon van God, Die mij heeft liefgehad en Zichzelf voor mij heeft overgegeven.

GALATEN 2:20

„Het doet er niet toe of iets mijn leven verbetert. Wie ben ik dat mijn leven verbeterd zou moeten worden? Welk recht heb ik daarop? God is mijn Maker. Wat voor Hem van belang is, is voor mij van belang. Als ik een goed leven heb, prijs de Heere. Als ik sterf, prijs de Heere. Alles wat de Heere behaagt, is goed.”

Paulus zegt:

Niemand van ons leeft immers voor zichzelf, en niemand sterft voor zichzelf. Want als wij leven, leven wij voor de Heere en als wij sterven, sterven wij voor de Heere. Of wij dan leven of sterven, wij zijn van de Heere.

ROMEINEN 14:7-8

Het draait niet om ons en om wat goed voor ons is. Het gaat erom wat God van ons verdient te ontvangen. Wanneer iemand die fundamentele verandering van gerichtheid heeft ondergaan, zijn er wortels. Wanneer er in dat leven vanwege het Woord beproevingen en grote verdrukking komen, zal die persoon ze doorstaan. Weet je waarom? Omdat het hem niet om comfort gaat. Het gaat hem niet om gemak. Het gaat hem om God.

Gods belangen veranderen niet wanneer de omstandigheden in ons leven vreugdevol of verdrietig worden, of wanneer dingen gemakkelijk of moeilijk worden. God is de ene constante die nooit verandert. Als je wortels in Hem zijn en je alleen geeft om Zijn welbehagen en Zijn wil, dan zul je niet veranderen, hoe moeilijk het ook wordt. De zon zal opkomen, fel branden en alles verschroeien wat geen wortels heeft. Maar de plant die in God geworteld is, zal overleven, omdat die persoon zijn eigen leven heeft ingeruild voor God. Hij heeft zijn kruis opgenomen en zichzelf verloochend. Hij leeft niet langer voor zichzelf, maar voor God.

Natuurlijk geniet niemand van grote verdrukking of beproeving. Maar voor iemand die niet voor zijn eigen comfort leeft, vormt de aanwezigheid van grote verdrukking geen enkel argument om te veranderen wat hij doet. Dat is wel zo als hij nog voor zichzelf leeft, als hij het Woord op een oppervlakkig niveau heeft ontvangen. Zijn vrienden doen eraan mee en hij is graag bij zijn vrienden. Hij houdt van de liederen die worden gezongen. Het is misschien een leuke groep mensen. Hij vindt het een prettig idee dat hij naar de hemel gaat in plaats van naar de hel. „Dat is goed voor mij.” Dit zijn de redenen waarom zulke mensen erbij komen. Ze zorgen voor zichzelf.

Wanneer er dan grote verdrukking komt, zeggen ze: „Wacht eens even. Dit is niet goed voor mij. Ik ben weg.” Hij zegt dat dit de oppervlakkige bekeerlingen zijn en dat ze struikelen wanneer grote verdrukking en vervolging komen.

12

Het Woord verstikt door wereldse zorgen

Vers 18:

En dit zijn zij bij wie in de dorens gezaaid wordt: zij horen het Woord, maar de zorgen van deze wereld en de bedrieglijkheid van rijkdom en de begeerten naar al het andere komen erbij en verstikken het Woord, en het wordt onvruchtbaar.

MARKUS 4:18-19

De grond hier lijkt geen gebreken van zichzelf te hebben. Hij is eenvoudigweg verontreinigd. Er zitten geen rotsen in. Het is geen harde grond. Het zaad kan erin doordringen. Vermoedelijk kan het er zelfs wortelschieten. De grond heeft mogelijkheden, maar hij is verontreinigd. Er zitten andere dingen in die wedijveren met het Woord van God, met het zaad. Omdat die dingen daar mogen blijven en ermee mogen wedijveren, laten ze hun aanspraken gelden, dringen ze zich op, groeien ze en wedijveren ze met het Woord om de grond.

Wat zijn die dingen? Het zijn de zorgen van de wereld en de misleiding van de rijkdom. Wanneer je tot Christus komt, zul je die dingen opzij moeten zetten. Als je dat niet doet, zullen ze daar nog steeds samen met het zaad in zitten. Wil je dit allemaal hebben en ook Jezus? „Ik wil mijn wereldse plannen en ambities behouden. Ik wil mijn carrièredoelen bereiken. Ik wil het gezin hebben waarvan ik altijd heb gedroomd. Ik wil de auto hebben waarin ik altijd heb willen rijden. Ik wil dit allemaal hebben en ook de hemel. Naast mijn oprechte verlangen om christen te zijn, heb ik ook het verlangen naar bepaalde wereldse dingen en naar rijkdom in mij.”

Hij zegt dat die dingen in de grond zitten. Het zaad dringt er wel in door, het zaad groeit echt en dat biedt enige hoop. Maar die andere dingen komen op en verstikken het, en uiteindelijk wordt die persoon onvruchtbaar.

Het is interessant dat Hij niet nader aangeeft of deze mensen afvallen of niet. De eerste zaden ontkiemen helemaal niet. Die mensen worden nooit behouden. De tweede groep lijkt echt behouden te worden, maar ze blijven het niet. Deze mensen worden misschien werkelijk behouden en blijven misschien behouden, maar ze worden onvruchtbaar, omdat de wereldse dingen waar ze om geven wedijveren met hun volledige beschikbaarheid voor en overgave aan God.

13

Vrucht dragen als doel van het Koninkrijk

Besef dat het Koninkrijk van God niet alleen draait om behouden worden. Het is waar dat de eerste groep niet behouden werd. De tweede groep werd behouden en bleef niet behouden. Deze groep blijft misschien zelfs behouden, maar dat is niet goed genoeg. De boodschap van het Koninkrijk draait niet om behouden worden en behouden blijven. De boodschap van het Koninkrijk draait erom vruchtbaar te zijn voor God, zodat God uit Zijn akker, uit Zijn wijngaard, de vrucht ontvangt die Hij altijd heeft gezocht.

Dat is Zijn Koninkrijk: Hij zal het Koninkrijk van Israël wegnemen en het geven aan een volk dat de vruchten ervan zal voortbrengen. Hij zei niet:

Ik ga het geven aan mensen die hun recht om naar de hemel te gaan zullen waarderen.

Hij zei:

Daarom zeg Ik u dat het Koninkrijk van God van u weggenomen zal worden en aan een volk gegeven dat de vruchten ervan voortbrengt.

MATTHEÛS 21:43

Daar is God op uit. Hij heeft honger. Hij wil vrucht.

Het is niet genoeg dat ik behouden word en behouden blijf, als ik onvruchtbaar ben.

Jezus zei:

Hierin wordt Mijn Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt en Mijn discipelen bent.

JOHANNES 15:8

Het doel is vruchtbaar te zijn voor God: in goede werken, in gerechtigheid en recht en in de vrucht van de Geest, en gelijkvormig te worden aan Christus. Hij zoekt een volk dat de dingen weerspiegelt die Hij koestert en waardeert. Blijkbaar is het mogelijk om christen te zijn en dat niet voort te brengen.

En dit zijn zij bij wie in de goede aarde gezaaid wordt: zij horen het Woord en nemen het aan en dragen vrucht, de één dertig-, en de ander zestig-, en de ander honderdvoudig.

MARKUS 4:20

Dertigvoudig is goed. Zestigvoudig is veel beter. Honderdvoudig is uitzonderlijk, in feite bijna wonderbaarlijk. Misschien herinner je je dat we onlangs Genesis bestudeerden. Daar zaaide Izak tijdens een hongersnood zaad in het land en bracht hij honderdvoudig voort. Dat is buitengewoon veel.

Iedere boer hoopt dat zijn oogst groter zal zijn dan de hoeveelheid graan die hij heeft gezaaid. Hij wil zijn zaaigoed voor het volgende jaar apart houden. Maar wat er overblijft nadat hij dezelfde hoeveelheid zaad apart heeft gehouden als hij eerder heeft gezaaid, moet genoeg zijn om te verkopen en van te leven. Hij moet meer voortbrengen dan alleen wat hij heeft gezaaid. Hij moet twee-, tien-, vijftigvoudig voortbrengen — wie weet? Hoe meer hij krijgt, hoe beter. Dertig keer zoveel is geweldig, zestig keer zoveel is fantastisch en honderd keer zoveel is ongelooflijk. Maar hier gaat het om vruchtbaarheid. Het Woord van God wordt als zaad gegeven, omdat God van plan is vrucht voort te brengen. Het Woord van God kan in ons leven vrucht voortbrengen. Het Woord van God is er niet alleen om ons beloften te geven waarover

we ons kunnen verheugen, om ons hoop op de hemel te geven, of om ons nu ons beste leven te geven. Het Woord van God is er om in mensen de vrucht voort te brengen die God wil. Zo is het Koninkrijk.

14

Het verborgen licht wordt geopenbaard

Hij zei in vers 22:

Want er is niets verborgen wat niet geopenbaard zal worden; en er is niets gebeurd om verborgen te blijven, maar opdat het in het openbaar zou komen.

MARKUS 4:22

Hij zei dat de geheimenissen van het Koninkrijk geheim worden gehouden, maar alles wat geheim is gehouden, zal daadwerkelijk aan het licht worden gebracht. Of dit betekent dat het uiteindelijk aan iedereen wordt geopenbaard, zelfs aan degenen voor wie het nu een geheim is, of dat het betekent dat het wordt geopenbaard aan degenen die in het geheim worden ingewijd, weet ik niet zeker. Er zijn geheime dingen, maar sommige mensen worden in het geheim ingewijd. Er is een kamer met een lamp erin, en degenen die die kamer binnengaan, zien licht. Degenen die niet naar binnen gaan, zien het niet.

Ik geloof dat Jezus in de parallelle passage in Mattheüs zei:

En ook steekt men geen lamp aan en zet die onder de korenmaat, maar op de standaard, en hij schijnt voor allen die in het huis zijn.

MATTHEÛS 5:15

Ik weet niet of Hij hier aan de hele wereld denkt, of dat het huis het huis van God is: degenen aan wie het gegeven is de geheimen te kennen, de geheimenissen van het Koninkrijk te kennen. Ik weet niet precies waar Hij hier naar verwijst.

Gewoonlijk zien we dit als een verwijzing naar de noodzaak om ons getuigenis niet te verbergen. We hebben zelfs dat kinderliedje dat iedereen kent: ‘Dit kleine lichtje van mij, ik laat het schijnen. Verberg ik het onder een korenmaat? Nee, nee, dat ga ik niet doen, want ik moet mijn licht laten schijnen.’ Dat is een geldig gebruik ervan. Want ik geloof dat we in het Evangelie van Mattheüs, in de Bergrede, dit specifieke onderwijs aantreffen in verband met de gemeente als een stad op een berg en als een licht van de wereld. Daar, in Mattheüs 5, zegt Hij dat je een lamp niet onder een korenmaat zet.

Maar hier, in dit verband, klinkt het alsof Hij misschien zegt dat de geheimen van het Koninkrijk voor jullie bestemd zijn, want Hij spreekt hier nog steeds persoonlijk met Zijn discipelen. Het zijn inderdaad geheimen, maar er is een lamp. Er is een licht gekomen en Ik ben gekomen om deze dingen aan het licht te brengen. Als je in Mijn huis bent, zal het licht geven aan allen die in het huis zijn. Als je een van degenen bent die oren hebben om te horen, in tegenstelling tot degenen die hun oren hebben toegestopt en hun ogen hebben gesloten, opdat ze niet zouden horen en zien: ‘Wie oren heeft om te horen, laat hij horen.’

15

Luisteren bepaalt hoeveel licht je krijgt

Jezus zegt dit meerdere keren, en Hij neemt aan dat Zijn discipelen degenen zijn die oren zullen hebben om te horen. Degenen die hun oren toestoppen, behoren tot een andere groep.

Vers 24:

En Hij zei tegen hen: Let op wat u hoort. Met de maat waarmee u meet, zal er bij u gemeten worden, en aan u die hoort, zal er meer bij gegeven worden.

MARKUS 4:24

Dit is raadselachtig, maar ik denk dat het betekent dat er, zoals ik al zei, twee soorten mensen waren toen Jezus naar Israël kwam. Er waren mensen die hongerden naar het Koninkrijk van God, mensen die gehoor hadden gegeven aan de eerdere

openbaringen, hoewel die openbaringen misschien minimaal waren vergeleken met wat Jezus openbaarde. Zij zijn degenen die hebben. Er zijn mensen die hebben en mensen die niets hebben. Degenen die hebben, zijn de mensen die een hart hebben om de waarheid te kennen. Ze hebben al enige waarheid ontvangen, ze hebben die aangenomen en ze hebben eraan vastgehouden.

Anderen hebben de waarheid gehoord en hebben die niet vastgehouden. Zij hebben niets. Degenen die niets hebben, zullen niet meer krijgen. Sterker nog, het kleine restje dat ze hadden, zal hun worden afgenomen door de gelijkenissen van Jezus en doordat Hij het Koninkrijk voor hen verborgen houdt. Maar aan degenen die hebben, degenen die al behoren tot dat overblijfsel dat tot nu toe over Gods Woord heeft gemediteerd maar nog meer licht nodig heeft, zal meer worden gegeven.

En Hij zei:

16

God alleen geeft het zaad zijn groei

Ook zei Hij: Zo is het Koninkrijk van God: als wanneer iemand het zaad in de aarde werpt en slaapt en opstaat, nacht en dag; en het zaad ontkiemt en komt op, zonder dat hij zelf weet hoe. Want de aarde brengt vanzelf vrucht voort: eerst de halm, daarna de aar, daarna het volle koren in de aar. En als de vrucht het toelaat, zendt hij meteen de sikkel erin, omdat de oogsttijd aangebroken is.

MARKUS 4:26-29

Dit klinkt hetzelfde als de vorige gelijkenis, maar het is anders.

Hier hebben we een gelijkenis die net als de andere begint. Een zaaier zaait zaad; het gaat de grond in. Maar deze gelijkenis heeft een andere nadruk. Er wordt niet gesproken over de grondsoorten die niets voortbrengen. Er wordt alleen gesproken over de grond die werkelijk iets voortbrengt, en dat gebeurt bijna als vanzelf. De man

die het zaad zaait, kan het niet laten groeien. Hij kan het alleen in de grond stoppen, en dat is alles wat hij kan doen. Hij kan naar bed gaan, en het zal groeien. Hij kan wakker zijn of slapen; het blijft groeien.

Het is zoals veel artsen vaak hebben gezegd: 'Wij genezen niemand. We kunnen het bot zetten, maar we kunnen het niet laten genezen. We kunnen de behandeling uitvoeren, de wond verzorgen en verbinden, maar we kunnen de huid niet laten genezen. God moet dat doen.' Zo is het ook met het groeien van het zaad. De boer kan het in de grond stoppen en omstandigheden scheppen die de groei bevorderen, maar daarna kan hij niets meer doen.

Paulus zei dat toen hij in 1 Korinthe hoofdstuk 3 sprak over zichzelf en Apollos en over hun werk in Korinthe. Hij zei:

Ik heb geplant, Apollos heeft begoten, maar God heeft laten groeien.

1 KORINTHE 3:6

God is Degene Die het laat groeien. Hij gebruikt daar een vergelijkbaar beeld voor het ontstaan en de groei van de gemeente. Hij kwam naar Korinthe toen daar nog geen enkele andere christen was geweest. Hij zaaide het zaad van het Evangelie. Hij predikte tot de eerste mensen die het hoorden. Zij werden behouden. Paulus vertrok. Apollos kwam later, en hij predikte en gaf onderwijs, en hij begoot dat zaad. En zie, daar groeit iets. Er is nu een gemeente in Korinthe. Daar kan geoogst worden. En toch zegt hij dat God Degene is Die de groei geeft.

17

De geleidelijke groei van het Koninkrijk

Zo zegt Jezus hier ook dat God de groei geeft. De man slaapt; hij wordt wakker. Het verandert niets. Het zaad groeit onafhankelijk van hem, omdat de man het niet laat groeien. Het Koninkrijk van God breidt zich niet uit als gevolg van menselijke

genialiteit, menselijke inspanning, menselijke werkverslaving of iets dergelijks. Er is een tijd om te rusten en er is een tijd om te werken, maar in zekere zin gaat het met het Koninkrijk verder, ongeacht wat mensen doen.

Hij zegt:

Want de aarde brengt vanzelf gewassen voort.

Vervolgens ligt de nadruk op eerst het sprietje, dan de aar en daarna het volle of rijpe graan in de aar. Het is duidelijk dat Hij erop wijst dat de groei geleidelijk verloopt: wat groeit, is niet meteen rijp of volwassen. Het begint klein. Uiteindelijk wordt het rijp en groeit het tot volwassenheid.

Ik heb een vriend die vaak over deze gelijkenis heeft gepreekt. Hij is evangelist en past haar anders toe dan ik. Ik begrijp waarom hij dat doet, want hij past haar toe op de persoonlijke geestelijke groei van een gelovige. In de vorige gelijkenis werd het zaad immers in het hart van een mens gezaaid. Als het goede grond was, groeide het en bracht het vrucht voort. Hier wordt zaad gezaaid in wat kennelijk goede grond is. We zouden dat dus mogelijk kunnen zien als iemand die persoonlijk het Evangelie ontvangt, waarna die goede grond van het hart de vrucht voortbrengt.

Maar de nadruk ligt hier op het feit dat het een werk van God is en dat het geleidelijk gebeurt. Je bent niet onmiddellijk een geestelijke reus. Je bent niet onmiddellijk een volwassen christen. Het zaad begint te groeien, en in de eerste stadia ben je nog maar een klein grassprietje. Uiteindelijk wordt alles volwassen, en kom je in verschillende stadia tot christelijke volwassenheid. Zo begrijpt mijn vriend het.

18

Het Koninkrijk als wereldwijd organisme

Maar ik ben geneigd het anders te begrijpen. Het is waar dat dit een samenhangende manier zou zijn om het op te vatten, als we het zaaien van het zaad in de grond opvatten zoals in de vorige gelijkenis. Die ging namelijk over zaad en afzonderlijke

mensen: afzonderlijke mensen die het aannemen of verwerpen, en afzonderlijke mensen die wel of geen vrucht voortbrengen. Maar volgens mij gaat dit over het Koninkrijk van God als geheel.

De reden dat ik dat zo opvat, is dat de oogst wordt genoemd. Als Hij het over individuele christenen heeft, weet ik niet goed wat ik met de verwijzing naar de oogst moet. Maar als Hij het heeft over het Koninkrijk van God als geheel, het wereldwijde Koninkrijk van God, dan heeft de oogst een heel natuurlijke plaats in het verhaal, want de oogst komt aan het einde van het tijdperk. Dan worden er geen gewassen meer verbouwd. Dan is alle groei voltooid. Ik veronderstel dat de oogst in het leven van een individu zijn dood zou kunnen zijn, maar volgens mij is de oogst iets groters dan wat er in het leven van één christen plaatsvindt.

Volgens mij zegt Hij hetzelfde, alleen niet over de groei van een individu, maar over de groei van het Koninkrijk als geheel, wereldwijd. Vooral die verwijzing naar het sprietje, de aar en het volle graan in de aar vind ik bijzonder toepasselijk, omdat ik van mening ben dat het Koninkrijk van God groeit door de groei van de gemeente. Het Koninkrijk is één organisme; de gemeente is één lichaam. In dit beeld is er maar één halm. Eerst is het een grassprietje, dan is het een halm, en daarna zitten er aren aan de halm. Maar die zijn groen. Ze zijn groen en nog niet gevormd. Ze zijn onrijp, maar het zijn trossen. In de aar zijn ze onderling met elkaar verbonden, en in de aar worden ze rijp. Binnen de context van de aar rijpt het graan in de aar.

De afzonderlijke graankorrels rijpen, maar wel binnen de context van de aren. Of Jezus dit bedoelde of niet, kan ik niet zeggen, maar het lijkt me een heel toepasselijke illustratie van de gemeente. Want die ene halm met vele aren is de ene gemeente, en de vele aren zijn verschillende gemeenschappen, verschillende gemeenten, plaatselijke gemeenten. Ik bedoel niet plaatselijke gemeenten zoals de organisaties die wij zo noemen, maar de gemeente in een bepaald gebied, alle christenen in een bepaald gebied. Zij staan met elkaar in relatie, zelfs voordat ze allemaal volwassen zijn. In feite worden ze juist binnen die relatie volwassen en rijp. Maar wanneer al het graan rijp is, of in elk geval zoveel ervan als rijp zal worden, wanneer God zegt: 'Goed, Ik heb nu al het rijpe graan dat Ik nodig heb,' dan slaat Hij de sikkel erin, want het is tijd voor de oogst.

Naar mijn mening is er dus een verschil in de manier waarop de grond en het zaad hier worden gebruikt. En het is niet buitengewoon belangrijk of ik gelijk of ongelijk heb, want er staat niet geweldig veel op het spel. In de eerste gelijkenis is het zaad het Woord dat individuele harten binnengaat, en de verschillende soorten grond zijn de harten. Ik zou de aarde hier meer opvatten als de wereld, en het zaad stelt het Koninkrijk zelf voor, dat in de wereld geplant is. Jezus gebruikt in de volgende verzen, de verzen 30 tot en met 32, namelijk een soortgelijk beeld van het Koninkrijk. Hij zei:

19

Het mosterdzaad en de grote koninkrijksboom

En Hij zei: Waarmee zullen wij het Koninkrijk van God vergelijken, of door welke gelijkenis zullen wij het voorstellen? Door een mosterdzaad dat, als het in de aarde gezaaid wordt, het kleinste is van alle zaden die er op de aarde zijn. En wanneer het gezaaid is, komt het op en wordt het grootste van alle tuingewassen, en maakt grote takken, zodat de vogels in de lucht een nest kunnen maken in zijn schaduw.

MARKUS 4:30-32

Met 'het' bedoelt Hij het Koninkrijk van God als geheel.

Hier zien we dus dat het Koninkrijk van God, het wereldwijde Koninkrijk van God, wordt afgebeeld als een zaadje dat als een mosterdzaadje uitgroeit tot een grote struik. Dat verschilt niet zoveel van de graanhalm, waarbij het accent net iets anders ligt. De graanhalm heeft afzonderlijke aren, en dat zou het bijzondere accent van die gelijkenis kunnen zijn, of een van de bijzondere accenten ervan. Maar hier hebben we opnieuw het Koninkrijk van God als een zaadje. Dit is het wereldwijde Koninkrijk van God, en het begint klein, maar het wordt groot. Uiteindelijk biedt het plaats aan vogels.

Zoals we onlangs in Daniël hoofdstuk 4, Ezechiël hoofdstuk 31 en Ezechiël 17 hebben gezien, zijn er gedeelten in het Oude Testament die spreken over koninkrijken die met bomen worden vergeleken. In hun beste dagen worden ze vergeleken met bomen die

een weelderig bladerdak en grote takken hebben. De vogels nestelen in hun takken, en de wilde dieren werpen hun jongen onder de schaduw van de boom, enzovoort. Dit is een positief beeld van een boom die doet wat hij behoort te doen. Het is een gezonde boom. Hij biedt beschutting aan schepselen waarvan God weet dat ze beschutting nodig hebben. Het Koninkrijk van God wordt de schuilplaats waar zondaars en slaven van de zonde binnengaan om deel uit te maken van wat God doet, om onder Zijn bescherming te komen en deel van Hem te zijn, deel van Zijn beweging.

20

Hyperbool en het beeld van de mosterdboom

De uitspraak van Jezus dat het mosterdzaad kleiner is dan alle zaden op aarde, is omstreden geweest. Naar mijn mening is dit gewoon een hyperbool. Er staan veel hyperbolen in het onderwijs van Jezus, en het zou heel dwaas zijn om Jezus te verwijten dat Hij hier een hyperbool gebruikt. Een mosterdzaadje is ontzettend klein, als je er ooit een hebt gezien. In sommige christelijke boekhandels kun je iets kopen — want christelijke boekhandels verkopen iedere soort Jezusprullaria — een klein stukje barnsteen, of een druppel plastic of barnsteen of iets dergelijks, met daarin een echt mosterdzaadje. Tjonge, wat is dat inspirerend. Volgens mij is dat de enige plek waar ik ooit een mosterdzaadje heb gezien. Maar ze zijn inderdaad bijna microscopisch klein. Ze zijn heel klein, bijna als een spore. En toch groeien ze uit tot een geweldig grote struik.

Nu staat er in Mattheüs dat hij uitgroeit tot een boom. Ik denk gewoon dat dit hyperbolen zijn, en ik heb er geen enkel probleem mee dat Jezus hyperbool gebruikt. Sommige mensen willen er zeker van zijn dat Jezus technisch gezien gelijk heeft en zeggen: „Welnu, van alle zaden die de Joden ooit in hun tuinen gebruikten, was er geen kleiner dan het mosterdzaad.” Dat is mogelijk waar. Maar ik weet niet of we die beperking hoeven aan te brengen. Hij zegt dat het het kleinste van alle zaden op aarde is. Het is klein. Als er kleinere zijn, zou je die volgens mij niet kunnen zien. Er zijn waarschijnlijk wel kleinere, maar je kunt ze niet zien.

Wat betreft de struik die een boom wordt: het is echt muggenzifterij als mensen zeggen: „Jezus zei dat het mosterdzaad en de bijbehorende struik een boom zijn. Het is geen boom; het is alleen maar een grote struik.” Het is niet zo dat Jezus iemand probeerde te misleiden. Het is niet zo dat de mensen nog nooit een mosterdplant hadden gezien. Als Hij zei dat het een boom was, dan moet Hij het óf hebben gehad over bepaalde mosterdplanten die groot genoeg waren om bijna bomen genoemd te worden en waarin vogels daadwerkelijk nestelden. En zulke planten moeten er geweest zijn. Wie hoopte Hij voor de gek te houden? Hij had een appelpit kunnen noemen. Die is ook klein en groeit uit tot een grote boom. Maar Hij sprak duidelijk over een plant die iedereen kende. Het is zelfs mogelijk dat er in die tijd een variëteit van de mosterdplant bestond die we nu niet meer hebben en die daadwerkelijk veel meer tot een boom uitgroeide. Maar het is nogal dwaas om te suggereren dat Jezus een fout maakte omdat Hij nog nooit echt een mosterdplant had gezien en, als Hij er wel een had gezien, geweten zou hebben dat het geen boom was. Hij gebruikt de boom duidelijk als hyperbool, omdat de plant inderdaad omhooggroeit en de grote exemplaren blijkbaar veel schaduw en beschutting aan vogels kunnen bieden, zoals een boom dat doet.

Hoe dan ook, het beeld van een boom met vogels is een beeld uit het Oude Testament. Daarom had Jezus een reden om over een boom te spreken, want het sluit in het bijzonder aan bij Ezechiël 17, waar het Koninkrijk van God wordt beschreven als een grote boom waarin vogels tussen de takken verblijven.

21

Gelijkenissen voor de menigte, uitleg apart

Vers 33 en 34 zeggen:

En door veel van zulke gelijkenissen sprak Hij het Woord tot hen, voor zover zij het horen konden,

MARKUS 4:33

Dat is iets waar meer predikers rekening mee zouden moeten houden: of hun publiek in staat is het aan te horen. Jezus gaf de mensen niet meer onderwijs dan ze konden aanhoren. Sommige predikers hebben een spreekwoord bedacht: „Het verstand kan slechts zoveel opnemen als het zitvlak kan verdragen.” Jezus hield daar blijkbaar rekening mee. Hij wilde hun niet te veel tegelijk geven en hen overbelasten.

Vers 34 zegt:

en zonder gelijkenis sprak Hij tot hen niet, maar Hij verklaarde alles aan Zijn discipelen als zij alleen waren.

MARKUS 4:34

Dat wil zeggen: tot de menigten. Wanneer ze alleen waren, legde Hij alles aan Zijn discipelen uit.

Jezus hield dus nooit een openbare toespraak zonder gelijkenissen te gebruiken. Blijkbaar zijn er toespraken van Jezus tot Zijn discipelen, en zelfs redetwisten met Farizeeën, waarin Hij geen gelijkenissen gebruikte. Maar wanneer Hij tot de menigten in Galilea op de hellingen sprak, gebruikte Hij altijd gelijkenissen. Dat wil zeggen: Hij verborg Zijn boodschap altijd voor hen. Maar wanneer ze alleen waren, legde Hij de betekenis altijd aan Zijn discipelen uit. Zij bleven dus nooit in het duister en hoefden zich nooit te blijven afvragen wat Hij bedoelde.

Interessant genoeg hebben we niet alle verklaringen van Zijn gelijkenissen in de overlevering. Daarom hebben sommige christenen bepaalde gelijkenissen anders opgevat dan andere christenen. Maar blijkbaar legde Hij ze allemaal aan Zijn discipelen uit. De gelijkenissen die zij zonder uitleg lieten toen ze die voor ons optekenden, moeten ze zo hebben gelaten omdat ze dachten dat wij ze wel konden doorgronden. Een deel hiervan is geen hogere wiskunde. Een mosterdzaad dat uitgroeit tot een grote boom: er zijn allerlei manieren waarop van ons verwacht kan worden dat we begrijpen wat dat betekent, zonder ons te vergissen.

Jezus gaf Zijn discipelen dus voortdurend afzonderlijk uitleg, en daarom had Hij hen uitgekozen: zodat Hij hun kon geven wat Hij andere mensen niet kon geven, wat Hij niet aan anderen kon toevertrouwen. We zullen terugkomen op het verhaal dat nog in

hoofdstuk 4 staat, omdat er te veel commentaar bij nodig is om het kort te behandelen.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- Markus 4:1
- Markus 4:2-9
- Markus 4:10
- Markus 4:11
- Jesaja 6:9-10
- Mattheüs 13:13
- Johannes 7:19
- Lukas 16:27-28
- Lukas 16:29
- Lukas 16:30
- Lukas 16:31
- Exodus 5:2
- Markus 4:12
- Markus 4:13
- Markus 4:14
- Lukas 8:11
- Markus 4:15
- Markus 4:16-17
- Galaten 2:20
- Romeinen 14:7-8
- Markus 4:18-19
- Mattheüs 21:43
- Johannes 15:8
- Markus 4:20
- Markus 4:22
- Mattheüs 5:15
- Markus 4:24
- Markus 4:26-29

- 1 Korinthe 3:6
- Markus 4:30-32
- Markus 4:33
- Markus 4:34

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.